

We moeten heel boos worden – verdrietig is ook oké. Als het maar tot verzet leidt

DIRK HOLEMANS

Je zou voor minder heel boos worden, of verdrietig, voor de wijze waarop de Vlaamse regering bewust weigert een doortastend klimaatbeleid te voeren. En daar ook nog arrogant mee uitpakt. Terwijl rapport na rapport toont hoe de klimaatontwrichting op onvoorstelbare wijze aan het versnellen is, weigert de Vlaamse ‘klimaatminister’ Zuhair Demir de Europese klimaatdoelstellingen te onderschrijven en vindt ze al die aandacht voor klimaatontwrichting getuigen van klimaat-hysterie. Dat is niet alleen een klap in het gezicht van al die Vlamingen die wel aan de klimaatkar trekken, maar bovenal een cynische houding ten aanzien van de miljoenen mensen in het Globale Zuiden die nu al lijden onder extreme droogte en hitte of extreme overstromingen, als gevolg van de klimaatverandering.

En de feiten over het Vlaamse beleid liegen niet: terwijl de drager van duurzame mobiliteit — de openbaarvervoermaatschappij De Lijn — kapot wordt bespaard, strooit de Vlaamse regering met cheques van 5000 euro voor wie zich een elektrische auto wil aanschaffen. Daarmee komt er geen antwoord op de files, op de productie van fijn stof door verslijtende banden, of op de verkeersarmoede van wie zich geen auto kan permitteren. En daarbij stopt het niet: de Vlaamse regering subsidieert ook met miljoenen euro's de luchthaven van Deurne. Die wordt vooral gebruikt voor privéjets, waarmee de 1 procent rijken naar hun tweede verblijf

vliegt in Nice of Cannes. Maar ook vluchten tussen Antwerpen en Kortrijk worden veel uitgevoerd. Dit aanklagen is geen hysterie maar de reinste waanzin aan de kaak stellen. Frankrijk toont dat het anders kan: daar heeft de regering ondertussen een van de voorstellen van de burgerraad (citizens assembly) over klimaat al ten dele uitgevoerd: een verbod op binnenlandse vluchten voor trajecten waarvoor er een alternatief is met een trein die er minder dan 2,5 uur over doet. De burgers wilden verder gaan, maar het is al een belangrijke principebeslissing die kan worden uitgebreid. En de regering van Wales toont wat politieke moed inhoudt: begin dit jaar schrapt ze eenvoudigweg alle grote infrastructuurprojecten voor autowegen, om zo te tonen dat het hen menens is met het terugdringen van de uitstoot van broeikasgassen en ze zo maximaal kan investeren in de duurzame vervoersmodi: openbaar vervoer, fietsen en wandelen. Dus ja, het kan en het bestaat: doortastend klimaatbeleid.

Ondertussen toont het ene onderzoek na het andere dat meer en meer mensen, en in het bijzonder jongeren, te kampen hebben met klimaatangst of klimaatverdriet. Dit is een heel logische reactie als datgene waarom je geeft — de planeet Aarde, de mensen en rijke ecosystemen, ... — voor je ogen beschadigd wordt, dag na dag, jaar na jaar. Het risico bestaat dat als je deze emoties niet kan uiten of delen, ze leiden tot een vorm van

klimaatapathie. Dat betekent niet dat je niet geeft om wat er gebeurt. Je grote besef van de ecologische ontwrichting, in combinatie met de observatie dat regeringen en grote bedrijven veel te weinig doen om de ecologische crisis aan te pakken, geeft juist aan dat het voor je mentale welzijn goed lijkt om de ecologische crisis te verdringen. Want dan hoef je die emoties niet voortdurend te voelen. Daarmee zijn die gevoelens natuurlijk niet weg; wat je poogt te verdringen is op een bepaalde wijze nog steeds aanwezig in je binnenste.

Gelukkig kan het ook anders: in de nieuwe Oikos-publicatie *Het doet ertoe. Over verdriet, hoop en verzet*, waarvan we in dit nummer ook een hoofdstuk publiceren, laat Jan Mertens zien hoe klimaatemoties een bron van actieve hoop kunnen zijn, juist omdat ze uiting zijn van een diepe waardering van de levende Aarde, het geven om je medemens en de mensen die na ons komen. Omdat je ergens om geeft, wil je ervoor in actie komen, overgaan tot verzet. En in die actie schuilt de hoop, krijgt die collectief vorm. En zo kunnen we hoop blijven voelen en energie vinden om elke dag opnieuw te handelen, ook als we niet weten wat de uitkomst van onze inzet zal zijn.

Actieve hoop sluit mooi aan bij de andere nieuwe Oikos-publicatie die in december verschijnt: *Omgroei. Meer Levenskwaliteit voor iedereen*. Die laat zien hoe een groeiende groep denkers en doeners, academici en activisten, maar ook sociale ondernemers inzet op de ontwikkeling en uitrol van een nieuwe economie van de hoop. Die heeft zich bevrijd van de fixatie op economische groei en vooral op winstbejag, door zich te focussen op rijke consumenten. De nieuwe economie richt zich daarentegen op het vervullen van de basisbehoeften van elk van ons. Zij wil voorzien in deze behoeften binnen de grenzen van de planeet, wat betekent dat hoge-inkomenslanden in het Globale Noorden de doorstroom van energie en grondstoffen in hun economie drastisch kunnen terugschroeven. Zo'n economie creëert net ruimte voor lage-inkomenslanden in het Globale Zuiden om de noodzakelijke investeringen te doen in basisvoorzieningen zoals openbaar vervoer, ziekenhuizen en scholen. En dat is de essentie van het ecologisch verhaal: veel meer van het goede, en veel minder van het slechte in een onthaaste samenleving. En voor iedereen zicht op een goed leven binnen de grenzen van de planeet.